

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 26.7.2012 г.
COM(2012) 417 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА
И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

Индустриална политика за отрасъла на сигурността

План за действие за иновативен и конкурентоспособен отрасъл на сигурността

{SWD(2012) 233 final}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Обезпечаването на сигурността е един от основните проблеми на всяко общество. Не съществува сфера на политиката, която да не съдържа ключов елемент на сигурност. Безопасната и сигурна среда е основата на всяко стабилно общество. Един конкурентоспособен отрасъл на сигурността, установен в ЕС, който предлага решения за подобряване на сигурността, може съществено да допринесе за устойчивостта на европейското общество.

Отрасълът на сигурността представлява сектор със значителен потенциал за растеж и заетост. През последните десет години световният пазар в областта на сигурността е нараснал почти десет пъти от приблизително 10 милиарда евро на около 100 милиарда евро през 2011 г. Редица проучвания показват, че темпът на растеж на пазара в областта на сигурността както в ЕС, така и в световен мащаб, ще продължи да надвишава средния темп на растеж на БВП¹.

В отговор на този значителен потенциал за растеж на пазара Комисията заложи отрасъла на сигурността като един от основните компоненти на водещата инициатива на стратегията „Европа 2020“ *„Интегрирана индустриална политика за ерата на глобализацията — Извеждане на преден план на конкурентоспособността и устойчивото развитие“*². С нея Комисията обяви започването на специална инициатива, посветена на политиката в областта на отрасъла на сигурността.

Настоящият план за действие е първата стъпка от тази специална инициатива. Основната цел е да се насърчи растежът и да се повиши заетостта в отрасъла на сигурността в ЕС.

Благодарение на степента им на технологично развитие много дружества (в областта на сигурността) от ЕС продължават да са сред световните лидери в повечето от сегментите на сектора. Наблюдаваните в последно време промени и пазарните прогнози сочат обаче, че през идните години пазарните дялове на европейските дружества на световния пазар ще отбелязват постоянен спад. Според прогнозите на сектора и независимите проучвания сегашният пазарен дял на дружествата от ЕС в сектора на сигурността би могъл да намалее с една пета от около 25 % от световния пазар през 2010 г. на 20 % през 2020 г., ако не се вземат мерки за укрепване на конкурентоспособността на отрасъла на сигурността в ЕС.

Дружествата от САЩ, които заемат водещо място на пазара, остават лидери в областта на технологиите, като в същото време се ползват от хармонизирана правна рамка и силен вътрешен пазар. Това не само им вдъхва увереност, но им дава възможност да се ползват от ясно разпознаваема и различима американска марка, доказала, че представлява много ценно предимство спрямо дружествата от ЕС по отношение на международната конкуренция.

Липсата на подобна „марка на ЕС“ става особено сериозен проблем, когато се помисли за това, че в бъдеще основните пазари на технологии в областта на сигурността няма да

¹ Всички данни и проучвания, посочени в настоящия план за действие, са разгледани подробно в работния документ на службите на Комисията, който придружава настоящия план за действие.

² COM(2010) 614 окончателен.

бъдат разположени в Европа, а в бързо развиващите се страни в Азия, Южна Америка и Близкия изток.

Азиатските държави все повече стопяват технологичната дистанция, която ги дели от дружества от ЕС. Без технологични предимства дружествата от ЕС ще бъдат изправени пред жестока конкуренция, включително и с оглед на неизгодното положение, в което се намират по отношение на производствените разходи.

Следователно основната цел на Комисията е да подобри функционирането на европейския вътрешен пазар на технологии в областта на сигурността. Благоприятните условия на вътрешния пазар, засилването на конкуренцията и понижаването на производствените разходи чрез използване на икономии от мащаба също са от съществено значение за укрепване на позицията на отрасъла на сигурността в ЕС в тези нововъзникващи икономики, които представляват бъдещето на сектора на сигурността. Специално внимание следва да се отдели на подпомагането на МСП в техните усилия да стъпят на международните пазари в трети държави.

На Европейския форум за изследвания и иновации в сигурността (ЕФИИС) и в последвалото съобщение на Комисията³ вече бяха разгледаха някои от тези въпроси. За сектора на ИКТ повишаването на сигурността е неразделна част от оборудването и продуктите, предлагани от дружествата в областта на ИКТ, и е от ключово значение за бъдещата им конкурентоспособност. Този въпрос ще бъде разгледан и в предстоящата европейска стратегия за сигурността в интернет. До момента обаче не е налице последователен подход на равнището на ЕС, който да повиши конкурентоспособността и да подобри иновативността в отрасъла на сигурността в ЕС.

Според последните проучвания и становищата на заинтересованите лица⁴ натискът на световната конкуренция ще бъде насочен към производството на продукти и технологии, а не към услугите, тъй като продуктите и технологиите представляват основната част от експортния потенциал в отрасъла на сигурността. Настоящият план за действие не засяга охранителните услуги като такива (напр. охранителен персонал по места), а само тези услуги в областта на сигурността, които са свързани с инсталирането и поддръжката на устройства за сигурност.

Комисията ще използва всички инструменти на свое разположение за създаване на истински вътрешен пазар на технологии в областта на сигурността, като по този начин осигури стабилна основа за отрасъла на сигурността в ЕС, за да може да завоюва пазарен дял на нововъзникващите пазари.

Комисията ще гарантира, че всяка една инициатива, предприета с цел развитие на вътрешния пазар на технологии в областта на сигурността, зачита Хартата на основните права, по-специално правото на неприкосновеност на личния живот и защита на личните данни.

³ COM(2009) 691 окончателен.

⁴ Вж. работния документ на службите на Комисията.

2. ОТРАСЪЛ И ПАЗАР НА СИГУРНОСТТА В ЕС

Според оценките световният пазар в областта на сигурността възлиза на около 100 милиарда евро (данни за 2011 г.), като в него са заети около 2 милиона души по света. Пазарът в областта на сигурността в ЕС се оценява на между 26 и 36,5 милиарда евро, като в него са заети около 180 000 души (данни за 2011 г.).

Понастоящем обаче няма ясно определение за отрасъл на сигурността и неговата методична класификация е възпрепятствана от редица фактори:

- отрасълът на сигурността не е обхванат като такъв от основните статистически номенклатури (NACE, Prodcom и т.н.);
- производството на стоки, свързани със сигурността, обхваща широк спектър от позиции. В статистическите данни за тези позиции не се прави разлика между дейностите, свързани със сектора на сигурността, и тези, които не са свързани с него;
- на европейско равнище не съществува източник на статистически данни от самия отрасъл;
- от гледна точка на доставките закупуващите оборудване и системи в областта на сигурността могат да не са склонни да предоставят информация относно разходите в областта на сигурността.

С цел да се преодолее липсата на данни относно отрасъла на сигурността и неговия пазар Комисията ще разработи емпирична основа, на базата на която могат да бъдат получени по-надеждни данни за пазарите в областта на сигурността. За да се постигне това, от съществено значение е сътрудничеството с главните търговски асоциации.

Отрасълът на сигурността в ЕС като цяло обаче може да бъде подразделен на следните сектори⁵:

- сигурност на въздухоплаването;
- сигурност на мореплаването;
- сигурност по границите;
- защита на критична инфраструктура;
- антитерористично разузнаване (включително сигурност в кибернетичното пространство и съобщенията);
- управление на кризи/гражданска защита;
- защита на физическата сигурност, както и

⁵ Този списък не е изчерпателен; по-подробен преглед на различните сектори и на технологиите, които те обхващат, може да се намери в работния документ на службите на Комисията.

- защитно облекло.

Пазарът в областта на сигурността има три отличителни черти:

- (1) **Това е силно фрагментиран пазар, разделен от националните, та дори и от регионалните граници.** Сигурността, като една от най-чувствителните области на политиката, е една от сферите, в които държавите членки не са склонни да се откажат от националните си прерогативи.
- (2) **Това е институционален пазар.** Пазарът в областта на сигурността продължава в голяма степен да бъде институционален пазар, т.е. купувачите са публични органи. Дори в области, в които пазарът е с търговски характер, изискванията за сигурност продължават в голяма степен да се определят от законодателството.
- (3) **Това е пазар със силно обществено измерение.** Сигурността е една от най-основните човешки потребности; същевременно с това тя е и високочувствителна област. Мерките и технологиите в областта на сигурността могат да оказват въздействие върху основните права и често предизвикват страх от евентуално нарушаване на правото на неприкосновеност на личния живот.

3. **ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ, ПРЕД КОИТО Е ИЗПРАВЕН ОТРАСЪЛЪТ НА СИГУРНОСТТА В ЕС**

Трите отличителни черти на пазара в областта на сигурността са определящи и за трите основни проблема, пред които е изправен отрасълът на сигурността в ЕС:

- (1) **Фрагментираността на пазара в областта на сигурността в ЕС**

Основният проблем е силно фрагментираният характер (напр. липсата на хармонизирани процедури за сертифициране и стандарти) на пазара в областта на сигурността в ЕС. Разнородните подходи са довели до създаването на поне 27 различни пазара в областта на сигурността, като всеки от тях е разделен на голям брой сектори.

Това не само поражда уникална по рода си ситуация що се отнася до вътрешния пазар, но същевременно оказва отрицателно въздействие както върху предлагането (отрасъла), така и върху търсенето (публични и частни купувачи на технологии в областта на сигурността). Фрагментираността създава сериозни пречки пред навлизането на пазара и прави истинските икономии от мащаба много трудни, ако не и невъзможни. Освен това тя води до липса на конкуренция сред доставчиците и до неоптимално използване на публичните средства.

- (2) *Несъответствието между научните изследвания и пазара*

Когато представителите на отрасъла на сигурността в ЕС извършват научноизследователска и развойна дейност в областта на новите технологии, на тях често им е много трудно да предвидят дали накрая ще се стигне до навлизане на пазара, или дори дали могат да имат поне някаква сигурност, че такъв пазар ще съществува. Въпреки че това е широко разпространен проблем, който се среща в много промишлени

сектори, той е особено характерен за отрасъла на сигурността, който най-често е изправен пред институционален пазар.

Това води до редица отрицателни последици: например до това, че потенциално обещаващи концепции в областта на научноизследователската и развойна дейност остават непроучени, което от своя страна означава, че някои технологии, които биха могли да подобрят сигурността на гражданите, не са на разположение на заинтересованите лица.

(3) Общественото измерение на технологиите в областта на сигурността

Приемането от обществото на нови продукти и технологии е общо предизвикателство за различните промишлени сектори. Съществуват обаче редица особености, които отличават технологиите в областта на сигурността от другите сфери. Технологиите в областта на сигурността биха могли пряко или косвено да засегнат основните права, като например правото на зачитане на личния и семейния живот, защитата на личните данни, неприкосновеността на личния живот или човешкото достойнство.

Проблемите, свързани с приемането на технологиите в областта на сигурността от обществото, водят до редица отрицателни последици. За отрасъла това означава риск от инвестиране в технологии, които впоследствие не се приемат от обществото, което води до загуба на инвестициите. За търсенето това означава заинтересованите лица да бъдат принудени да закупуват по-малко оспорван продукт, който обаче не отговаря изцяло на изискванията им за сигурност.

4. РАЗРЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

Комисията набелязва някои ключови политически действия, с които да се подобри конкурентоспособността на отрасъла на сигурността в ЕС, да се стимулира неговият растеж и да се насърчи създаването на нови работни места. Ключовите политически действия се отнасят до:

- **Преодоляване на фрагментираността на пазара** чрез: създаването на стандарти на равнището на ЕС/международно равнище, хармонизирането на процедурите за сертифициране/оценка на съответствието в ЕС на технологиите в областта на сигурността и по-доброто използване на полезните взаимодействия между технологиите в областта на сигурността и отбраната.
- **Скъсяване на дистанцията между научните изследвания и пазара** чрез: координиране на програмите за финансиране и засилено използване на механизмите относно правата върху интелектуалната собственост, както и пълноценно използване на доставките на развойни продукти в контекста на научните изследвания в областта на сигурността в рамките на програма „Хоризонт 2020“⁶.
- **По-добро отчитане на общественото измерение** чрез внимателна оценка на социалните последици, в това число и отражението върху основните права, и

⁶ COM(2011) 809 окончателен.

чрез създаване на механизми за изпитване на въздействието върху обществото по време на етапа на научноизследователска и развойна дейност.

4.1. Преодоляване на фрагментираността на пазара

4.1.1. Стандартизация

Стандартите играят важна роля за дефрагментацията на пазарите и подпомагат отрасъла да постигне икономии от мащаба. Стандартите са от изключително голямо значение за търсенето, особено що се отнася до оперативната съвместимост на технологиите, използвани от екипите за първоначално реагиране, правоприлагащите органи и др. Освен това стандартите са от съществено значение за осигуряването на еднородно качество на предоставяните услуги в областта на сигурността. Създаването на стандарти на равнището на ЕС и популяризирането им в световен мащаб също е жизненоважен компонент на общата конкурентоспособност на отрасъла на сигурността в ЕС.

Въпреки това в областта на сигурността съществуват само малък брой стандарти на равнището на ЕС. Разнородните национални стандарти представляват сериозна пречка пред създаването на истински вътрешен пазар в областта на сигурността, като по този начин възпрепятстват конкурентоспособността на индустрията на ЕС. Преодоляването на тези национални различия е от изключително значение, ако ЕС желае да допринесе значително за създаването на световни стандарти.

В своето съобщение „Стратегическа визия за европейските стандарти“ Комисията вече обяви необходимостта от увеличаване на усилията за постигане на стандартизация в областта на сигурността⁷. Поради това през 2011 г. Комисията възложи на Европейските организации по стандартизация да направят подробен преглед на действащите международни, европейски и национални стандарти в областта на сигурността, както и да съставят списък на празнотите в областта на стандартизацията. Големи празноти бяха установени в следните области:

- химични, биологични, радиологични, радиоактивни и взривни вещества — минимални стандарти за откриване, както и стандарти за вземане на проби, в това число в областта на сигурността на въздухоплаването;
- сигурност по границите — общи технически стандарти и стандарти за оперативна съвместимост за системите за автоматизиран граничен контрол, както и стандарти за биометрични идентификатори; както и
- управление на кризи/ гражданска защита — стандарти за комуникационна оперативна съвместимост, както и оперативна съвместимост на командването и контрола, включително организационна оперативна съвместимост, както и масово уведомяване на населението.

Действие 1: Въз основа на тези първоначални приоритети Комисията ще поиска от Европейските организации по стандартизация да създадат конкретни и подробни пътни карти в областта на стандартизацията. Тези пътни карти в областта на стандартизацията следва да се съсредоточат върху следващото поколение инструменти и технологии. За

⁷

COM(2011) 311 окончателен.

тази цел участието на крайните потребители и на отрасъла на сигурността и съгласуваността на политиките ще бъде от съществено значение.

Период на изпълнение: от средата на 2012 г.

4.1.2. Процедури за сертифициране/оценка на съответствието

Понастоящем не съществуват системи за сертифициране на равнището на ЕС за технологиите в областта на сигурността. Националните системи се различават в голяма степен, което значително допринася за фрагментирането на пазара в областта на сигурността. Комисията набелязва области, в които⁸ на първо време би имало повече смисъл да се създаде система за сертифициране на равнището на ЕС, като се започне от:

- оборудването за проверка (откриване) по летищата, както и
- алармените системи⁹

По отношение на оборудването за проверка по летищата, съществува цял дял на законодателството на ЕС, който определя изискванията за работа за такова оборудване¹⁰. Въпреки това този дял от законодателството не съдържа нужния механизъм за оценка на съответствието, така че сертифицирането на оборудването за проверка в една държава членка да бъде взаимно признато в която и да е друга държава членка. Липсата на хармонизирани стандарти и правно обвързваща оценка на съответствието на оборудването за проверка по летищата на равнището на ЕС води до фрагментиране на вътрешния пазар.

По отношение на алармените системи вече съществуват някои европейски стандарти за работа. Освен това съществува механизмът за сертифициране CertAlarm, разработен от отрасъла. Недостатъкът на тази система е, че тя е управлявана от частни субекти и че органите на държавите членки не са длъжни да приемат сертификатите, издадени в рамките на системата.

В бъдеще продуктите, сертифицирани въз основа на система за сертифициране за целия ЕС, ще могат да получат „етикета на ЕС за сигурност“, подобно на маркировката „СЕ“, използвана в областта на безопасността на продуктите. Както предлага ЕФИИС, етикетът би могъл да действа като „щепел за качество“ за продуктите в областта на сигурността (произведени и валидирани в ЕС).

Според по-предпазливите оценки може да се очаква, че за тези две категории продукти отрасълът ще може да направи икономии от изпитвания и сертифициране до 29 милиона евро годишно.

Хармонизирането на процедурите за сертифициране на системите за проверка по летищата и на алармените системи следва също така да окаже положително

⁸ Подробности за обосновката и критериите за избор на целевите области могат да се намерят в работния документ на службите на Комисията.

⁹ Следва да се отбележи, че алармените системи представляват много важен сегмент, като пазарният им дял възлиза на 4,5 милиарда евро или 50 % от пазара в областта на физическата сигурност.

¹⁰ Вж. регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕО) № 272/2009 и (ЕС) № 185/2010.

въздействие върху оформянето на по-ясна европейска идентичност на тези технологии, един вид „марка на ЕС“. Тази „марка“ би следвало да допринесе за подобряване на общата конкурентоспособност на дружествата от ЕС по отношение на техните американски и китайски конкуренти.

Действие 2: След внимателен анализ на оценката на въздействието и консултация със заинтересованите страни Комисията ще изготви две законодателни предложения: едно за установяване на хармонизирана система за сертифициране на равнището на ЕС за оборудването за проверка (откриване) по летищата и друго — за установяване на хармонизирана система за сертифициране в ЕС на алармените системи. Целта е да се постигне взаимно признаване на системите за сертифициране.

Период на изпълнение: средата на 2012 г. — края на 2014 г.

4.1.3. Използване на полезните взаимодействия между технологиите в областта на сигурността и отбраната

Може да се прави ясно разграничение между пазара в областта на сигурността (граждански) и този в областта на отбраната (военен). Съществуването на тези два отделни пазара обаче може само по себе си да се счита за фрагментираност. До известна степен настоящата фрагментираност е нормална, като се има предвид това, че промишлените предприятия, които снабдяват тези два пазара, не са напълно идентични и че крайните потребители, областите на приложение и изискванията също се различават. Тази фрагментираност обаче дава своето отражение върху по-ранния етап — научноизследователската и развойна дейност и развитието на оперативните способности, както и върху по-късния етап — стандартизацията. Понякога това води до дублиране на усилията в областта на научноизследователската и развойна дейност и до невъзможност за реализиране на икономии от мащаба поради разликите в стандартите на тези два пазара.

Що се отнася до научноизследователската и развойна дейност понастоящем се търси полезно взаимодействие в областта на гражданската и военната сигурност с Европейската агенция по отбрана (ЕАО) чрез *Европейската рамка за сътрудничество*. В рамките на това сътрудничество в момента се осъществява координация между темата за сигурността от Седмата рамкова програма (РП7) и научноизследователските дейности в областта на отбраната на ЕАО. Целта е да се синхронизират тези изследвания, за да се избегнат дублирания и да се извлече полза от възможни полезни взаимодействия. Комисията възнамерява да продължи и доразвие това сътрудничество в рамките на програма „Хоризонт 2020“.

Що се отнася до сътрудничеството на още по-ранен етап, макар подобно сътрудничество да би било полезно с оглед на по-добро синхронизиране на планирането на способностите, Комисията счита, че в областта на гражданската сигурност участват толкова много обществени органи, че в момента е невъзможно да се установи общо планиране на способностите с областта на отбраната, при която във всяка държава членка обикновено съществува само един участник, а именно националното министерство на отбраната.

Що се отнася до сътрудничеството в по-късните етапи, Комисията счита, че „хибридните стандарти“, т.е. стандартите, които се прилагат за технологиите както в областта на гражданската сигурност, така и в тази на отбраната, трябва да се разработват активно в области, в които технологиите са същите и областите на приложение са много сходни. Комисията предвижда такива „хибридни стандарти“ да се прилагат в някои обещаващи области, като софтуерно дефинираното радио и някои

технологични изисквания за безпилотни авиационни системи (напр. технологии за насочване и избягване, изисквания за летателна годност). Според оценките само при софтуерно дефинираното радио прилагането на хибридните стандарти може да доведе до общо увеличение на продажбите в размер на един милиард евро.

Действие 3: Комисията възнамерява да връчи, в тясно сътрудничество с Европейската агенция по отбрана, мандати за стандартизация на Европейските организации по стандартизация за изготвянето на „хибридни стандарти“. Първи мандат скоро ще бъде връчен за софтуерно дефинираното радио.

Период на изпълнение: от средата на 2012 г.

4.2. Скъсяване на дистанцията между научните изследвания и пазара

4.2.1. Координиране на програмите за финансиране, използване на механизмите относно правата върху интелектуалната собственост

Предложението на Комисията за програма „Хоризонт 2020“ установява тясна връзка с редица сфери на политиката, по-специално с вътрешните работи. За тази цел програма „Хоризонт 2020“ предвижда специфични правила относно правата върху интелектуалната собственост за изследвания в областта на сигурността, които да позволят на Комисията и на държавите членки не само да имат достъп до предварителните изследователски проекти в сферата на сигурността, но и да използват — при справедливи и разумни условия, тези предварителни проекти в последващи поръчки¹¹.

Това следва да доведе до по-пряко и бързо използване на резултатите от научните изследвания в областта на сигурността в ЕС от страна на националните органи и до по-тясно сътрудничество с предимно публичните крайни потребители, което значително ще подкрепи усилията за скъсяване на дистанцията между научните изследвания и пазара в областта на сигурността.

Освен това в двата компонента на фонда за вътрешната сигурност, предложени за следващия финансов период, които се занимават с външните граници и визите и с полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението на кризи, се предвижда възможността за финансирани от Съюза дейности за изпитване и валидиране на резултатите от изследователските проекти в областта на сигурността в ЕС¹².

За да може тази възможност да бъде използвана ефективно, специфичните правила относно правата върху интелектуалната собственост за изследвания в областта на сигурността, които позволяват на Комисията да използва тези права при разумни и справедливи условия, са необходимо условие, за да могат резултатите от научните изследвания да се използват в последващи изпитвания и валидации.

Когато е необходимо използването на капацитета на Съюза, Комисията ще обмисли засилване на тези мерки за изпитване и валидиране чрез закупуване на прототипи за ЕС, ако това е целесъобразно.

¹¹ COM(2011) 810 окончателен.

¹² COM(2011) 750 окончателен и COM(2011) 753 окончателен.

Действие 4: Комисията ще се възползва максимално от новите правила относно правата върху интелектуалната собственост за научните изследвания в областта на сигурността в рамките на програма „Хоризонт 2020“¹³, по-специално чрез възможността, предвидена в двете специални програми на фонда за вътрешна сигурност за изпитване и валидиране на резултатите от изследователските проекти в областта на сигурността в ЕС.

Период на изпълнение: от началото на 2014 г.

4.2.2. Доставки на развойни продукти

Доставките на развойни продукти¹⁴ представляват много ценен инструмент за скъсяване на дистанцията между научните изследвания и пазара. Комисията вече подчерта тяхната значимост в съобщението си „Съюз за иновации“¹⁵, по-специално в области, където съществува институционален пазар или пазар, обусловен до голяма степен от законодателството, предвид това, че обществените поръчки за новаторски продукти и услуги са особено важни за подобряване на качеството и ефикасността на публичните услуги във времена на бюджетни ограничения. В крайна сметка доставките на развойни продукти би следвало да позволят на публичните ползватели да играят по-централна роля в цикъла на въвеждане на иновации чрез закупуването на нови технологии. Доставчиците следва да играят ролята на „двигатели на промяната“.

Въпреки това до момента само няколко държави членки са използвали схемите за доставки на развойни продукти в областта на сигурността. На равнището на ЕС, в рамките на тема „Сигурност“ на РП7, в поканата за 2011 г. бе въведена предопертивна схема за валидиране, която се явява предвестник на евентуална бъдеща схема за доставки на развойни продукти.

Програма „Хоризонт 2020“ съдържа специален инструмент за доставки на развойни продукти, който би трябвало значително да спомогне за преодоляване на препятствията от практическо естество, свързани с прилагането на механизма за доставки на развойни продукти.

Съдейки от опита, натрупан при схемата по програма SBIR¹⁶ на САЩ, и ако се допусне, че ще е налице 1-процентно увеличение на годишния темп на растеж в резултат на подкрепата за научноизследователска и развойна дейност, предоставяна чрез схемата за доставки на развойни продукти, отрасълът на сигурността би отбелязал увеличение на продажбите в размер на 2 милиарда евро до 2020 г.¹⁷

Действие 5: Комисията възнамерява да се възползва максимално от инструмента за доставки на развойни продукти, установен в програма „Хоризонт 2020“, и да задели съществена част от бюджета за изследвания в областта на сигурността за този

¹³ Приемането на тези правила обаче все още е предмет на одобрение от страна на Европейския съвет и Европейския парламент.

¹⁴ Под понятието „доставки на развойни продукти“ тук се разбира подход за получаване на научноизследователски и развойни услуги, като правата върху интелектуалната собственост не принадлежат (изключително) на възлагащия орган. Вж. COM(2007) 799 окончателен.

¹⁵ COM(2010) 546 окончателен

¹⁶ Вж. работния документ на службите на Комисията.

¹⁷ SBIR е съкращение от „Small Business Innovation and Research“ — програма на САЩ за подкрепа на иновациите в МСП, в която се използва схема за доставки на развойни продукти.

инструмент. Този нов подход за финансиране следва да доведе до скъсяване на дистанцията между научните изследвания и пазара, като обедини отрасъла, публичните органи и крайните потребители от самото начало на даден научноизследователски проект. Комисията е на мнение, че сигурността по границите и сигурността на въздухоплаването са най-обещаващите сфери за прилагане на механизма за доставки на развойни продукти.

Комисията ще насърчава също така държавите членки да стартират подобни инициативи на национално равнище, в съответствие с правото на ЕС в областта на обществените поръчки.

Период на изпълнение: от началото на 2014 г.

4.2.3. Достъп до международни пазари на обществени поръчки

По принцип пазарът на ЕС на обществени поръчки е много отворен, което обаче не винаги може да се каже за пазарите на нашите търговски партньори. В световен мащаб само четвърт от световния пазар на обществени поръчки е отворен за участие на чуждестранни конкуренти.

Комисията предложи регламент¹⁸, с който да се подпомогне отварянето на пазарите на обществени поръчки в световен мащаб и да се гарантира, че европейските предприятия имат справедлив достъп до тях. Очаква се този регламент да осигури определен брой инструменти, с които да се гарантира постигането на тези цели.

Действие 6: Комисията ще се възползва максимално от всички инструменти, с които разполага, за да осигури справедлив достъп на своя отрасъл на сигурността до международните пазари на обществени поръчки. Предвид чувствителния характер на технологиите в областта на сигурността, първостепенно внимание ще бъде отделено на съответните регламенти в областта на износа.

Период на изпълнение: от края на 2013 г.

4.2.4. Ограничаване на гражданската отговорност

За да се скъси дистанцията между научните изследвания и пазара и по-специално да се гарантира, че заплахата от търсене на отговорност не възпира отрасъла на сигурността да разработва, внедрява и пуска на пазара технологии и услуги, които биха могли да спасят човешки живот, след събитията от 11 септември 2001 г. САЩ приеха своя Закон за подкрепа на антитероризма чрез насърчаване на ефективни технологии (SAFETY Act). Американският закон предвижда ограничаване на правната отговорност на доставчиците на антитерористични технологии и услуги. На пазарите на трети държави това законодателство може да даде на водещите на пазара дружества от САЩ конкурентно предимство спрямо техните партньори от ЕС.

Очевидно е, че американският закон е резултат от специфичния правен контекст на САЩ, където колективните иски са често срещано явление. Въпреки че в Европа не се предвижда създаването на закон, еквивалентен на американския, необходимо е да се

¹⁸ COM(2012) 124 окончателен

разбере по-добре и да се проучи доколко въпросите, свързани с отговорността, възпират отрасъла от пускането на пазара на обещаващи технологии и услуги.

По този въпрос не съществува общ консенсус сред заинтересованите страни от отрасъла и все още предстои да бъде извършен задълбочен правен анализ на съвместимостта с националните разпоредби или регламентите на ЕС.

Действие 7: Комисията започна процедура за възлагане на мащабно проучване, с което да се направи анализ на правните и икономическите последици от ограничаването на гражданската отговорност. В проучването ще се разгледат и възможните алтернативи на ограничаването на гражданската отговорност, като въведените в американския SAFETY Act, като например доброволен фонд на отрасъла, препоръка на Комисията и др. В това проучване ще се вземе предвид въздействието върху основните права.

Период на изпълнение: 2012 г. — средата на 2013 г.

4.3. По-добро отчитане на общественото измерение

4.3.1. „Проверка“ на въздействието по време на етапа на научноизследователска и развойна дейност

По-доброто отчитане на общественото измерение в дейностите на отрасъла на сигурността ще спомогне за намаляване на несигурността по отношение на приемането от обществото. Това би дало възможност за ефективно използване на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност и би позволило на заинтересованите лица да закупуват продукти, които отговарят изцяло на техните изисквания за сигурност и в същото време са приети от обществото.

Поради това Комисията е на мнение, че въздействието върху обществото и основните права следва да бъде взето предвид, като обществото бъде приканено да вземе участие преди и по време на етапа на научноизследователска и развойна дейност. Това би дало възможност важни за обществото въпроси да бъдат решени на ранен етап от процеса.

Комисията вече предприе редица мерки за включване на общественото измерение в тема „Сигурност“ на Седмата рамкова програма. Независимо от това, с оглед на програма „Хоризонт 2020“ вече е дошло време за консолидиране на тези усилия, за ангажиране на обществото в изследванията и иновациите и за извършване на по-системна проверка на въздействието върху обществото.

Комисията ще привлече обществото за участие и ще направи проверката на въздействието върху обществото задължителен елемент на всички бъдещи изследователски проекти в областта на сигурността¹⁹, когато това е целесъобразно. Комисията изрично ще „провери“ въздействието върху обществото на новите технологии, използвани във всички нейни схеми за доставки на развойни продукти, описани по-горе.

¹⁹ С изключение на „неподходящи“ области, като например фундаментални технологични изследвания и проекти за прогнозиране и изготвяне на сценарии.

4.3.2. *Защита на личните данни по време на етапа на проектиране: „защита още при проектирането“ и „защита по подразбиране“*

От една страна е изключително трудно съображенията на обществото да приемат формата на технологични изисквания, още повече, че голямото разнообразие от продукти в областта на сигурността на пазара допълнително усложнява нещата. От друга страна, въпросите, които касаят обществото и са свързани със сигурността, се различават значително в отделните държави членки.

Поради това Комисията смята, че най-добрият начин да се върви напред е на етапа на проектиране да се въведат понятията „защита на личните данни още при проектирането“ и „защита на личните данни по подразбиране“²⁰. За тази цел икономически оператор, който желае неговият производствен процес да бъде одитиран като процес, който спазва принципа за „защита на личните данни още при проектирането“, би трябвало да изпълнява набор от изисквания, дефинирани чрез подходящ стандарт на ЕС. Този стандарт ще бъде доброволен. Комисията обаче е убедена, че ще е налице силен партньорски натиск дружествата да спазват такъв стандарт, който следва да се ползва от признание, подобно на това на стандарта за управление ISO 9000²¹ например.

Действие 8: Комисията ще връчи мандат на Европейските организации по стандартизация за разработването на стандарт, базиран на съществуващите схеми за управление на качеството, но прилаган към управлението на въпроси, свързани с неприкосновеността на личните данни по време на етапа на проектиране.

Период на изпълнение: средата на 2012 г. — средата на 2015 г.

5. МОНИТОРИНГ

Мониторингът на обявените политически мерки ще бъде контролиран от специална експертна група, създадена от Комисията. Тази група ще събере на едно място всички действащи лица в областта на сигурността.

Тази група ще заседава най-малко веднъж годишно, за да проследява напредъка.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Това е първият план за действие на Комисията, който е насочен специално към отрасъла на сигурността. Следователно не само обявените мерки, а и широкообхватният подход, който се простира от етапа на научноизследователска и развойна дейност до стандартизацията и сертифицирането, са нещо ново. В зависимост от резултатите от бъдещите оценки отраслите на сухопътния и морския транспорт, както и въпросът с ограничаването на гражданската отговорности биха могли да представляват възможни бъдещи области за хармонизация.

²⁰ За повече подробности за защитата на личните данни още при проектирането, вж. работния документ на службите на Комисията.

²¹ COM(2012) 11

Следва да се има предвид, че всички действия, изброени в настоящия документ, са тясно свързани с готовността на държавите членки да сътрудничат на европейските институции, органите по стандартизация, публичните и частните заинтересовани страни, за да се преодолее фрагментираността на пазарите в областта на сигурността в ЕС. Поради това Комисията насърчава държавите членки да я подкрепят в нейната инициатива за подобряване на конкурентоспособността на дружествата в областта на сигурността в ЕС и за намаляване на съществуващите бариери пред навлизането на пазара.

Комисията е убедена, че политическите мерки, посочени в настоящия план за действие, ще допринесат значително за подобряването на конкурентоспособността на европейския отрасъл на сигурността. Целта на Комисията е да предостави на отрасъла на сигурността ЕС една солидна база, от която да може да излезе на нови и възникващи пазари, където в бъдеще може да се очаква голям растеж на пазара в областта на сигурността.

Растежът в рамките на ЕС и извън него следва да върви ръка за ръка с укрепването на мерките, насочени към по-доброто отразяване на общественото измерение в дейностите на отрасъла на сигурността. Защитата на личните данни още при проектирането и зачитането на основните права трябва да бъдат интегрирани като ключов аспект във всички технологии на ЕС в областта на сигурността.